

Болашақтың іргесін бірге қалаймыз!

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы

Қадірлі отандастар!
Быыл - біз үшін ерекше қастерлі жыл. Біз ел тәуелсіздігінің 20 жылдығына қадам бастық. Бодан жұртты бүгінгідей бостан күнге жеткізген бұл жолда біз биік белестерді бағындырдық. Естеріңізде болар, 1997 жылғы халыққа алғашқы Жолдауымда мен былай деген едім: «2030 жылы біздің ұрпақтарымыз бұдан былай әлемдік оқиғалардың қалтарысында қалып қоймайтын елде өмір сүретін болады». Осы сөздерге көзінде күмән келтіргендер аз болған жоқ. Дегенмен, тітгенен бұл межеге біз 33 жылда емес, бір мүшел жастың өзінде жеттік! Күні кеше Астанада 56 елдің бас-шығлары мен халықаралық ұйым өкілдерінің басын қосқан Саммит - соның айшықты айғағы. Жұлдызымызды жарқырата түскен бұл мерейлі белестен бұрын да біз біршама биіктерді бағындырдық. Біз талайлы заманда тарыдай шашылып кеткен қандастарын атамекенге житпаған әлемдегі үш елдің бірі болдық.

Осы жылдары шет елдерден 800 мыңнан астам отандасмыз келіп, халық саны бір жарым миллионға артты. Біз Сарыарқаның сайын даласына сәулеті мен дәулеті келіспен Астана салдық. Есідің жағасына серпінді дамуымыздың символы болған еңселі Елорда қондырдық. Халқы тату-тәтті, саясаты сарабдал елдің ғана қазынасы қыруар, болашағы баянды болады.

Қазақстанның халықаралық резерві бүгінде 60 миллиард долларға жуық қаржыны құрайды. Ырыс-ынтымаққа жолығады, дәулет - бірлікпен толығады. Тәуелсіздік жылдарында ел экономикасына 120 миллиард доллардан астам шетелдік инвестиция тартылды. Сонымен қатар, біз әлемнің 126 еліне 200-ден астам өнім түрін шығарғамыз.

Ұлттық әл-ауқат деңгейі жөнінен әлем мемлекеттерінің рейтингінде Қазақстан өткен жылы 26 сатыға ілгерілеп, 110 ел арасынан 50-ші орынға көтерілді. Біздегі орташа аилық жалақы 5 жарым есеге, зейнетақының орташа көлемі 4 есеге көбейді. Біз дүниені дүрбелеңге салған дағдарыстан демікпелі шығып, дамудың даңғыл жолына батыл бет бұрдық. Алдымызға ұлан-ғайыр мақсаттар қойттық және оларға қысқа мерзімде қол жеткіздік.

Тәуелсіздік жылдарында 500-ге жуық жаңа денсаулық сақтау нысан-дары салынды. Медицина мекемелерінің материалдық-техникалық базасы айтарлықтай жақсарды. Еліміз білім беру ісін дамытуда 129 елдің арасында көш бастаушылар қатарында келеді. Өткен онжылдықта білімге бөлінетін қаражат 10 есеге көбейді. Осы жылдары 750 жаңа мектеп салынды.

1994 жылы жан басына шаққандағы ішкі жалпы өнім жеті жүз доллардан сәл ғана асатын. 2011 жылдың 1 қаңтарына қарай бұл көрсеткіш 12 еседен артық өсіп, 9 мың АҚШ долларынан асып түсті.

Біз бұл деңгейге тек 2015 жылы ғана жетеміз деп есептеп едік. Әлемдік тәжірибе тәуелсіздіктің алғашқы 20 жылында мұндай нәтижеге ешқандай ел қол жеткізе алмағанын көрсетеді. Мысалы, егемен дамудың алғашқы жиырында жан басына шаққан-дағы ішкі жалпы өнім Оңтүстік Кореяда 3 есе, Малайзияда - 2 есе, Сингапурда - 4 есе, Венгрияда - 5 есе, Польшада 4 есе өскен.

2020 жылға қарай біз мынандай көрсеткіштерге қол жеткізуге тиіспіз. Ішкі жалпы өнім өсуі кемінде 30 пайыз болады. Өңдеуші салалардағы өсім игеруші салалар деңгейінен асып түседі немесе соған жетеді. Ұлттық қордың активтері ІЖӨ-нің кемінде 30 пайызын құрайды. Экономиканың шикізаттық емес секторына салынатын отандық және шетелдік инвестиция кемінде 30 пайызға артады. Ішкі жалпы өнімдегі шағын және орта бизнестің үлесі 40 пайызға құтрайды. Халықтың саны 18 миллион адамға жақындайды. Білікті мамандардың үлесі 40 пайызға құрайды. Жұмыссыздық деңгейі 5 пайызға дейін төмендейді.

Құқық қорғау жүйесін реформалау аясында қазірдің өзінде 16 заң қабылданды. Мемшікті қорғаудың құқықтық тәтіктері енгізілді, үлкен қоғамдық қауіп төндірмейтін қылмыстар бойынша қылмыстық заңдылықты ізгілендіру жүргізілді, бостандығынан айырумен байланысты болмайтын, сондай-ақ қамғауға алуға балама жазаларды қолданудың аясы кеңейтілді. Осының арқасында биылғы жылдың өзінде ауырлығы азын-аулақ және орташа қылмыстары үшін сотталған екі мыңға жуық адам бостандықтанайыруорындағрынан шығарылады. Құқық қорғау органдары аппараттарының саны 15 пайызға қысқартылды. Олардың құрылымдары оңтайландырылды.

Құқық қорғау органдарына тән емес қызметтер жеке секторға берілді.

Сыбайлас жемқорлықпен бітпес күрес жүріп жатыр. Қазіргі таңда халықаралық сарапшылардың бағасы бойынша Қазақстанның сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасы ең тиімділердің бірі деп танылған. Үш жылдың ішінде біздің өліміз әлемдік антикоррупциялық рейтингтегі көрсеткішін бірден 45 сатыға жақсартты. Осы индекс бойынша біз бүкіл ТМД-да үздік позицияда тұрмыз.

Біздің бағдарламаларымыздың басты мақсаты - халықтың әлауқатын нығайту. Сондықтан да мен биылғы Жолдауда әлеуметтік жаңғырту мәселелеріне ерекше назар аударып тұрмын. Мен үш аса маңызды мемлекеттік бағдарламаларды - білім беру, денсаулық сақтау және тілдерді дамыту бағдарламаларын бекіттім.

Біз білім беруді жаңғыртуды одан әрі жалғастыруға тиіспіз. Бүгінде мектептерді компьютерлендіру толықтай аяқталды. Орта білім берудің мазмұнын толық жаңартпақ ниеттеміз. Бүгінде дамыған елдерде 1 миллион тұрғын 1-ден 6 жасары оқу орнына дейін келеді. Қазақстанда барлығы 149 жоғары оқу орны бар.

200 ғылыми кеңестер кандидаттар мен докторларды қалыптастыруға дайындалатын болады. Біз университеттік білім беру мен ғылымды дамытудың жаңа деңгейін қамтамасыз етуге

міндеттіміз. Бүгінде жаңа «Назарбаев уни-вертсита-теті» арқауында нарық сұранысына бағдарланған жоғары оқу орнының инновациялық моделі қалыптастырылуда. Ол барлық қазақстандық жоо-лар үшін үлгі болуы керек. Менің тапсырмам бойынша бүкіл елде ашылып жатқан 20 зияткерлік мектептер дарынды балаларды үздік жоо-лар үшін дайындаудың негізгі арқауына айналатын болады.

Мектепке дейінгі білім берумен және тәрбиемен қамтылған балалардың үлесі 2015 жылға қарай 74 пайызды, 2020 жылға қарай 100 пайызды құрайтын болады.

2015 жылға қарай білім беру ұйымдарының 50 пайызы электронды оқытуды пайдаланып, 2020 жылға қарай оның саны 90 пайызға дейін артады.

2020 жылға қарай халықаралық стандарттар бойынша тәуелсіз ұлттық аккредитациялаудан өткен жоо-лар үлесті 30 пайызды құрайтын болады.

Инновациялық қызметті жүзеге асыраттын және ғылыми зерттеулердің нәтижелерін өндіріске енгізетін жоо-лардың үлесі 5 пайызға дейін артады. Кемінде 2 жоғары оқу орны үздік әлемдік университеттер рейтингінде аталатын болады. Сапалы білім беру Қазақстанның индустрияландырылуының және инновациялық дамуының негізіне айналуы тиіс.

Осы жылдар бойына біз қазақстандықтардың денсаулығын жақсарту үшін қажет нәрсенің бәрін жасадық. Денсаулық сақтауды қаржыландыру 2002 жылғы ІЖӨ-нің 1,9 пайызынан 2010 жылы 3,2 пайызына дейін ұлғайды.

Бүгінде бүкіл ел көлемінде тұңғыш деп медицинаның ең бір күрделі бағыттары бойынша операциялар жасалуда. Жетекші шетелдік клиникалармен байланысы бар 150 телемедицина орталықтары құрылды. Осыдан жиырма жыл бұрын бізге ол тек арман ғана болатын.

Жүргізілген жұмыс нәтижесі ретінде бала туудың 25 пайызға көбейгенін, адам өлімінің 11 пайызға төмендеп, халықтың табиғи өсімінің 1,7 есе артқанын атап өтуге болады. 2013 жылы Біртұтас ұлттық денсаулық сақтау жүйесін енгізу аяқталды.

Біз аурудың алдын алуға шындап кірісіп, бастапқы медициналық-санитарлық жәрдемің сапасын арттыруымыз керек. Халықаралық бағалаулар бойынша, негізгі науқастар түрлерімен ауыратын тұрғындардың 5 пайыздай денсаулық сақтаудың барлық қызметтерінің 70 пайыздайын ғана пайдаланады.

Профилактикалық жұмыстарды сауатты ұйымдастырған жағдайда ерте сатыда-ақ аурулардың алдын алуға болады. Сондықтан Қазақстанда халықтың мақсатты топтарының денсаулық жағдайын бақылаудың ұлттық бағдарламалары көшенін енгізу қажет. Бірінші кезекте, олар балалар, жастөспірімдер, бала ту жасындағы әйелдер.

Ауыл тұрғындары үшін медициналық көмектің кеңейтуге айрықша назар аудару қажет. Өткен жылы жаңа әлеуметтік жоба - мамандандырылған емдеу-диагностттықалық екі «Денсаулық» пойызы жұмысын бастады. Олар өлімдіздің ең шалғай түкпірлерінде

оңдаған мың адамдардың денсаулықтарын тексеріп, ем жасады. Қазақстан үшін көліктік медицина өте көкейкесті, сондықтан біз оны дамытатын боламыз. Биылғы жылы тағы бір пойыз жіберілетін болады.

Жұмылғыш медициналық көшендер-автоклиникалар санын 50 бірлікке дейін жеткізу қажет. Оларды шығару Қазақстанда жүзеге асырылуға тиіс.

Үкіметке 2015 жылға дейін санитарлық авиация мұқтажы үшін кемінде 16 тікұшақ ұйымдастыруды қамтамасыз етуді тапсырамын. Сол сияқты жол бойындағы медициналық-құтқару пункттерін құру мәселесін жеделдеті қарастыруды да тапсырамын. Оларды республикалық маңыздағы жолдардың апаттық қауіпті учаскелерінде орналастыру қажет.

Төтенше медициналық жәрдем қызметі көп салалы жұмылғыш және аэрожұмылғыш госпитальдармен жатрақтандырылуы тиіс. Бұл шаралардың біздің мыңдаған азаматтарымыздың өмірін құтқарып қалатынына сенімім мол.

Қылмыстық атқару жүйесіндегі туберкулез бен ВИЧ аурулары және одан болатын өлім деңгейін төмендетуге мұқият назар аудару қажет. Осы міндеттерді орындау нәтижесінде 2015 жылға қарай қазақстандықтардың өмір жасының күтілетін ұзақтығы 70 жасқа дейін, ал 2020 жылға қарай 72 жасқа дейін ұлғаятын болады.

Саламатты өмір салтын насихаттап, барлық жерде салынған спорт базаларын пайдалану керек. 2015 жылға қарай 350 дөрігерлік амбулаториялар, фельдшерлік-акушерлік пункттер және емханалар салынатын болады.

Көп тілді және көп конфессиялы қоғамдағы бейбітшілік пен келісім - бұл сіздер мен біздің өлбегіміз, құрметті қазақстандықтар. Қазақстандықтардың өзіміз өмір сүріп, елімізді жақсылықтарға бастап бара жатқан туған жерге атауын берген мемлекеттік қазақ тілін құрметпен және лайықты оқып-үйрене бастағандығын атап өтудің өзі қуанышты. Бүгінде мемлекеттік тілді еркін меңгерген ересек тұрғындардың үлесі басым көпшілікті құрайды. Бұл Тәуелсіздіктің орасан зор жетістігі.

Біздің міндетіміз - 2017 жылға қарай мемлекеттік тілді білетін қазақстандықтар санын 80 пайызға дейін жеткізу. Ал 2020 жылға қарай олар кемінде 95 пайызды құрауы тиіс. Енді он жылдан кейін мектеп бітірушілердің 100 пайызы мемлекеттік тілді біліп шығатын болады. Ол үшін біз бәрін де жасап жатырмыз.

Біз сол сияқты орыс тілін және өзге де қазақстандық этностар тілін дамытатын боламыз. Мен қазіргі заманғы қазақстандық үшін тілді білу - әркімнің дербес табыстылығының міндетті шарты екендігін әрдайым айтып келемін. Сондықтан 2020 жылға қарай ағылшын тілін білетін тұрғындар саны кемінде 20 пайызды құрауы тиіс деп есептеймін.

Біз бүгінгі Жолдау арқылы мерейлі белестерімізді қорытындылап, болашаққа бағдар жасадық. Баршанызға ел игілігі, мемлекет мүддесі жолындағы абыройлы істерде мол табыс тілеймін! Мерекелі күндерге жеткізген бәрекелі тірлігіміз баянды болсын, ағайын! Назарларыңызға рахмет.

Послание Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева народу Казахстана

1. Ускоренная экономическая модернизация – продолжение Программы форсированной инновационной индустриализации

Уважаемые казахстанцы! Мы вступаем в двадцатый год Независимости.

В декабре 1991 года, выбрав своими стратегическими целями устойчивость и успех, мы пошли вперед, создавая новые программы развития для каждого нового этапа.

Мы ставили амбициозные цели и достигали их. Приведу лишь один интегрированный показатель прогресса страны.

В 1994 году ВВП на душу населения составлял чуть более семисот долларов. К 1 января 2011 года он вырос более чем в 12 раз и превысил 9 тысяч долларов США.

Мы рассчитывали достичь такого уровня только к 2015 году. Мировой опыт показывает, что в первые 20 лет независимости ни одна страна не достигала такого результата.

Например, ВВП на душу населения Южной Кореи за первое двадцатилетие суверенного развития вырос в 3 раза, Малайзии - в 2 раза, Сингапура - в 4 раза, Венгрии - в 5 раз, Польши - в 4 раза.

До 2014 года планировалось реализовать 294 инвестиционных проекта на сумму 8,1 триллиона тенге.

Будет создано 161 тысяча постоянных рабочих мест и 207 тысяч - на период строительства.

К 2020 году мы должны достигнуть следующих показателей. Рост ВВП - не менее 30-ти процентов.

Рост в перерабатывающих отраслях будет превышать или достигнет уровня добывающих отраслей.

Активы Национального фонда составят не менее 30-ти процентов ВВП.

Отечественные и иностранные инвестиции в несырьевые сектора экономики увеличатся не менее чем на 30 процентов.

Доля малого и среднего бизнеса в ВВП составит 40 процентов.

Численность населения приблизится к 18-ти миллионам человек.

Доля квалифицированных специалистов составит 40 процентов.

Уровень безработицы снизится до 5-ти процентов.

Производительность труда в сельском хозяйстве увеличится к 2014 году в 2 раза, к 2020 году - в 4 раза.

Правительство совместно с акимами надо разработать и утвердить Программу по развитию регионов.

Всё это - наши просчитанные планы. Мы ещё в начале пути.

Если мы хотим жить лучше и богаче, мы обязаны выполнить эту работу.

Я сторонник принципа: сильный бизнес - сильное государство.

Впервые мы приняли Закон «О государственном контроле и надзоре».

Установлены единые для всех государственных органов принципы и порядок проведения контроля.

В рамках реформы правоохранительной системы уже принято 16 законов.

Введены правовые механизмы защиты собственности, проведена гуманизация уголовного законодательства по преступлениям, не представляющим большой общественной опасности, расширена сфера применения наказаний, не связанных с лишением свободы, а также мер пресечения, альтернативных аресту.

Благодаря этому только в текущем году около двух тысяч осужденных за преступления небольшой и средней тяжести будут освобождены из мест лишения свободы.

На 15 процентов сокращена численность аппарата органов правопорядка. Ведётся бескомпромиссная борьба с коррупцией.

Всего за 2 последних года к уголовной ответственности привлечено более 40-ка руководителей республиканского уровня, более 250 должностных лиц областного и городского масштаба, в том числе 39 акимов и их заместителей.

Заведены уголовные дела и привлечены к ответственности министры охраны

окружающей среды и здравоохранения, председатель агентства по статистике, вице-министры МЧС и обороны, председатель правления компании «Казахстан Төмір жолы», президенты компаний «КазМунайГаз», «Казатомпром».

За три года наша страна сразу на 45 пунктов улучшила показатель в мировом антикоррупционном рейтинге.

По этому индексу мы на лучших позициях во всём СНГ.

В мировом рейтинге стран с наиболее благоприятным бизнес-климатом Казахстан занимает 59-е место среди 183-х стран мира.

В целом сведены к минимуму факты 2. Социальная модернизация - новая социальная политика

Мы чётко определили наши планы по индустриализации и технологическому развитию экономики.

Главная цель наших программ - укрепить благосостояние народа.

Поэтому особое внимание в нынешнем Послании я уделяю вопросам социальной модернизации.

Я утвердил три важнейшие государственные программы: развития образования, здравоохранения и языков.

Поручаю Правительству вместе с акимами до 1 мая этого года разработать и принять принципиально новые программы:

- новой стратегии занятости;
- модернизации ЖКХ;
- обеспечения населения качественной питьевой водой.

Эти программы направлены на решение каждодневных проблем миллионов простых людей страны.

Они улучшат качество жизни казахстанцев.

Остановлюсь подробнее на главных аспектах новой социальной политики.

2.1. Образование
Мы должны продолжить модернизацию образования.

Сегодня полностью завершена компьютеризация школ.

Они оснащаются мультимедийными кабинетами, интерактивным оборудованием. Внедряется модель 12-летнего среднего образования.

Личным кредо каждого казахстанца должно стать «образование в течение жизни».

Мы намерены полностью обновить содержание профессионального и технического образования.

Сегодня в развитых странах на 1 миллион населения приходится от 1 до 6 вузов.

В Казахстане всего вузов - 149. 200 научных советов штампуют кандидатских диссертаций.

В науку идёт 1 из 60 кандидатов наук и 1 из 37 докторов наук.

С этого года прекращается работа этих советов.

Теперь будет вестись подготовка магистров и докторов PhD.

Мы обязаны обеспечить новый уровень развития университетского образования и науки.

Сегодня на базе нового «Назарбаев-университета» формируется инновационная модель высшего учебного заведения, ориентированная на запросы рынка.

Она призвана стать образцом для всех казахстанских ВУЗов.

20 интеллектуальных школ, открывающихся по моему поручению по всей стране, станут основной базой подготовки одарённых детей для лучших вузов.

Поручаю Правительству:

- выработать механизм перехода вузов к инновационной деятельности;
- внедрить новые финансово-экономические инструменты поддержки образования для повышения качества и расширения доступности образования;
- для уровня технического и высшего образования разработать накопительную систему по аналогии с той, которую сейчас реализует Жилстройсбербанк в ипотечном строительстве.

У казахстанцев должны появиться новые возможности накапливать средства на обучение детей с получением процентных бонусов от государства.

• создать Национальный совет по подготовке профессионально-технических кадров с участием представителей бизнес-ассоциаций и работодателей.

Вся работа в системе образования должна быть направлена на достижение следующих результатов.

Доля детей, охваченных дошкольным воспитанием и обучением, к 2015 году составит 74 процента, к 2020 году - 100 процентов.

В результате реализации программы «Балапан», принятой по моему поручению, только в 2010 году построено 35 детских садов, создано 1534 мини-центра, 137 частных детских садов.

За счёт возврата ранее приватизированных дошкольных учреждений открыто 172 детских сада.

Охват детей дошкольными организациями вырос с 30-ти до 55 процентов.

К 2020 году мы осуществим полный переход на 12-летнюю модель обучения.

Для этого к 2015 году мы построим не менее двухсот школ за счёт средств республиканского бюджета и столько же - за счёт местных бюджетов.

К 2015 году 50 процентов организаций образования будут использовать электронное обучение, а к 2020 году их численность возрастет до 90 процентов.

К 2020 году доля ВУЗов, прошедших независимую национальную аккредитацию по международным стандартам, составит 30 процентов.

До 5-ти процентов увеличится доля вузов, осуществляющих инновационную деятельность и внедряющих результаты научных исследований в производство.

Не менее 2-х высших учебных заведений будут отмечены в рейтинге лучших мировых университетов.

Качественное образование должно стать основой индустриализации и инновационного развития Казахстана.

2.2. Здравоохранение
Все эти годы мы делали всё необходимое для улучшения здоровья казахстанцев.

Финансирование здравоохранения увеличилось с 1,9 процента ВВП в 2002 до 3,2 процента - в 2010 году.

Сегодня впервые по всей стране проводятся операции по самым сложным медицинским направлениям.

Созданы 150 телемедицинских центров, связанных с ведущими зарубежными клиниками.

Двадцать лет назад мы об этом только мечтали.

Как результат проведенной работы, можно отметить увеличение рождаемости на 25 процентов, снижение смертности - на 11 процентов, естественный прирост населения увеличился в 1,7 раза.

К 2013 году будет завершено внедрение Единой национальной системы здравоохранения.

Мы должны серьёзно взяться за профилактику и повысить качество первичной медико-санитарной помощи.

По международным оценкам, около 5-ти процентов населения с основными видами заболеваний используют порядка 70-ти процентов всех услуг здравоохранения.

При грамотной организованной профилактической работе болезни можно предотвращать на ранней стадии.

Поэтому в Казахстане необходимо внедрить комплекс национальных программ наблюдения за состоянием здоровья целевых групп населения.

В первую очередь, это дети, подростки, женщины репродуктивного возраста.

Особый акцент необходимо сделать на расширении доступности медицинской помощи для сельских жителей.

В прошлом году стартовал новый социальный проект - 2 специализированных лечебно-диагностических поезда «Денсаулық».

Они провели осмотр и лечение десятков тысяч человек в самых отдалённых уголках нашей страны.

Транспортная медицина для Казахстана очень актуальна, и мы будем её развивать.

В этом году будет запущен ещё один поезд.

Необходимо довести количество мобильных медицинских комплексов - автоклинки до 50-ти единиц.

Их производство должно осуществляться в Казахстане.